

3 Antwoordmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Hofcultuur in de zestiende en zeventiende eeuw

Maximumscore 3

- 1 drie van de volgende:
- (toneelruimte:) Er was geen verhoogd podium (waar het publiek tegenover zat): de dans vond plaats in de paleiszaal en het publiek zat daar omheen (hier in galerijen aan weerszijden van de zaal, waardoor van bovenaf op de dansers werd gekeken, wat van belang is om de geometrische figuren die op de dansvloer beschreven werden goed te kunnen zien).
 - (uitvoerende dansers:) Het ballet werd (overwegend) uitgevoerd door amateurs (hovelingen en leden van de adel) en niet door professionele dansers.
 - (inhoud:) Er is sprake van een doorlopende handeling (gebaseerd op mythologische goden- en heldenverhalen).
 - (inhoud/vormgeving:) De dans bevatte veel symboliek (in de geometrische figuren en door allegorieën).
 - (enscenering:) Er werd gebruik gemaakt van losse, verrijdbare decorstukken en allerlei vernuftige en/of spectaculaire machinerieën.
 - (spektakel:) Er waren vaak vreemdsoortige kostuums en/of er was soms spectaculaire acrobatiek te zien.

per juist kenmerk

1

Maximumscore 1

- 2 Sinds in de (Italiaanse) Renaissance de klassieken herontdekt waren vormden deze het ideale voorbeeld voor de kunsten. Het hofballet kwam in diezelfde tijd tot ontwikkeling en ook voor deze kunstvorm gold de Oudheid als voorbeeld.

Schoolexamen ckv2 vwo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 2</p> <p>3 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: In mythologische verhalen worden menselijke karaktereigenschappen gepersonifieerd (bijvoorbeeld Eros = de liefde) of gesymboliseerd (bijvoorbeeld Hercules = kracht). Ze gaan verder over helden en goden met bovenmenselijke eigenschappen (bijvoorbeeld onsterfelijkheid). Eigentijdse personen konden worden opgevoerd in de gedaante van deze mythologische figuren (bijvoorbeeld Lodewijk XIV als Apollo). Actuele politieke situaties konden zo op een tamelijk veilige (want indirecte, verhullende) manier worden gepresenteerd.</p> <p>Indien een relevant deel van het antwoord juist</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>4 ☐ twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het publiek bestond uit hovelingen, die goed op de hoogte waren van actuele politieke situaties.• De hovelingen waren zeer ontwikkeld en een goede hoveling kende de taal van de allegorie.• Het publiek hield van beeldraadsels en/of van literaire verwijzingen en/of van de koppeling van een morele les aan een beeld of voorstelling. <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 1</p> <p>5 ☐ In de beschrijving van de finale wordt het accent gelegd op geometrische patronen. Het gebruik van geometrie (maat, verhouding, symmetrie, eenheid der delen) werd in de Renaissance gekoppeld aan ideeën over schoonheid: een geometrische ordening met afgewogen verhoudingen weerspiegelde voor de Renaissance-mens de eeuwige en absolute (universele) orde.</p>	
<p>Maximumscore 1</p> <p>6 ☐ Een kunstenaar was destijds (in de Renaissance) vaak zeer veelzijdig: een creatief genie dat zich niet beperkte tot één enkele specialiteit (er werd naar gestreefd om een 'homo universalis' te worden): hij moest bij voorkeur thuis zijn in verschillende takken van kunst en ook van wetenschap. Daardoor kon zo'n kunstenaar vaak technisch ingewikkelde ontwerpen maken.</p>	
<p>Maximumscore 3</p> <p>7 ☐ drie van de volgende kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none">• De dans vergt een perfecte technische beheersing: ook op dit gebied is de koning superieur.• Het is een solo dus alle aandacht is gericht op de koning.• De dans is formeel: de gereguleerde vorm van de dans past bij de waardigheid/strengheid van de koning.• De dans laat heel duidelijk evenwicht/balans zien: dit geeft de standvastigheid van de koning aan. <p>per juist kenmerk</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>8 ☐ • Door zelf als solodanser op te treden gaf Lodewijk aan dat dansvaardigheid een belangrijke norm was: een hoveling moest goed kunnen dansen en (dus) gedisciplineerd zijn. Hoe beter een hoveling aan die norm voldeed hoe hoger zijn status (Om een goed danser te worden is veel discipline nodig.)</p> <p>• De plaats van de hoveling in de dans was een weergave van zijn status aan het hof (en vergissingen leidden tot degradatie). Die status bleek uit (de omvang en het belang van) de rol die hij in de dans vervulde</p>	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>

Schoolexamen ckv2 vwo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 2

- 9 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
De Académies pasten binnen de centralistische politiek omdat daarmee ook de kunsten konden worden onderworpen aan regelgeving. De kunsten konden dienen tot meerdere eer en glorie van Frankrijk (en tot verheffing van de koning en het hofleven). Om dit te realiseren moesten ze goed georganiseerd en gecontroleerd worden. De Académies met hun strenge centrale regelgeving en maatstaven waren daar het instrument voor.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 2

- 10 • Dans was niet meer uitsluitend een (verplicht) tijdverdrijf voor hovelingen, maar werd professioneel: danser werd een beroep, waarvoor je opgeleid moest worden. Voortaan moest ook de dans voldoen aan regels en wetmatigheden
- De Académies waren een soort genootschap van erkende dansmeesters, die (het vocabulaire en) de richtlijnen voor de theaterpraktijk vastlegden en de gangbare danstechniek beschreven (Belangrijke verworvenheden: 'en dehors' of uitdraai van de benen en de vijf klassieke posities.)

1

1

Cultuur van Romantiek en realisme in de negentiende eeuw

Maximumscore 3

- 11 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- afbeelding 4: ontwikkeling van de theatertechniek door het gebruik van nieuwe technische middelen als de lopende band
 - afbeelding 5: ontwikkeling van het realisme/naturalisme (of van het volkstoneel) in het gebruik van historisch verantwoorde kostuums en enscenering
 - afbeelding 6: ontwikkeling van het symbolisme in gebruik van niet-realistische en/of niet-illusionistische decors

1

1

1

Maximumscore 1

- 12 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Gesamtkunst is een vorm van totaaltheater, waarbij (één van de volgende):
- verschillende kunstdisciplines als dans, drama, muziek, architectuur en beeldende kunst een eigen inbreng hebben in het geheel en niet uitsluitend ter illustratie van de andere discipline worden opgevoerd.
 - een gemeenschappelijk idee of thema wordt verbeeld waaraan alle kunstdisciplines ondergeschikt zijn.

Maximumscore 1

- 13 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):
- Wagner wilde met zijn drama's een gevoel van nationale verbondenheid bij zijn publiek oproepen. Germaanse mythen werden ingezet omdat die het publiek bewust konden maken van de oorsprong van hun nationale identiteit.
 - Wagner wilde inhoudelijk drama dat de mensen aan het denken zou zetten over de eigen lotsbestemming. In de Germaanse mythen en sagen vond hij de onderwerpen die dit konden bewerkstelligen.

Maximumscore 2

- 14 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Toen Wagner met zijn plannen voor het Festspielhaus kwam, was hij al een beroemdheid in Duitsland. Bovendien had hij het plan om in Bayreuth jaarlijks een festival te organiseren. Het stadje kon derhalve rekenen op een constante stroom van bezoekers met alle voordelen (inkomsten) vandien.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 1	
15 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• Wagner zag het bijwonen van een opera als een bijzondere ervaring. De tocht naar het theater, dat wil zeggen van de stad naar de natuur en dit ook nog via een stijgende weg, zou louterend werken voor de bezoekers.• Wagner wilde naar klassiek Grieks model de rituele/religieuze functie van theaterbezoek herstellen. De afgezonderde plek in een ongerepte natuurlijke omgeving, waar het theater stond, bood hem die mogelijkheid.	
Maximumscore 3	
16 ☐ drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none">• De zaal heeft zodanige zichtlijnen dat ieders blik naar het toneel geleid wordt, of: de zaal heeft een waaivorm, of is opgebouwd als een kijkdoos. Ook hierdoor staat het drama centraal.• Er is een verzonken orkestbak. Het publiek wordt niet afgeleid door de muzikanten.• De inrichting van de zaal is voor die tijd zeer sober. De aandacht dient uit te gaan naar het drama.• De zaal loopt op zodat de beschouwers onbelemmerd uitzicht hebben.• De zaal heeft geen rangen (uitgezonderd de loges voor Wagner zelf en zeer hooggeplaatste gasten). Ten overstaan van het drama zijn alle bezoekers gelijk.	
per juist kenmerk	<u>1</u>
Maximumscore 2	
17 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben: <ul style="list-style-type: none">• Wagner: De bezoekers komen niet om zich aan elkaar te vergapen. Het sociale element van een bezoek aan de schouwburg was voor Wagner van geen belang. De publieksruimten kunnen zo sober en beperkt mogelijk blijven• Garnier: Voor Garnier is het zien en gezien worden tijdens het bezoek aan het theater een wezenlijk onderdeel van het avondje uit. De grote, feestelijke publieksruimten vormen hiervoor het decor	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
18 ☐ <ul style="list-style-type: none">• Als de zaal donker is wordt het publiek niet afgeleid en kijkt men alleen naar het stuk. Tot dan toe was het in het theater gebruikelijk om ook naar elkaar te kijken, met elkaar te praten en commentaar te leveren op wat er op het toneel gebeurde• Als het zaallicht gedoofd is wordt de illusie vergroot: de (donkere) zaal wordt gescheiden van de fictieve werkelijkheid op het toneel (waardoor het 'kijkdoos-effect' wordt versterkt)	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
19 ☐ – De volgende technische middelen worden gebruikt (drie van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• decorstukken en decorwisselingen• lichteffecten• geluidseffecten• gebruik van special effects/trucages als mist, vuureffecten, draken en slangen	<u>1</u>
Indien minder dan drie middelen juist	<u>0</u>
– De technische middelen die hier worden gebruikt zijn heel nadrukkelijk en spectaculair: het publiek zal hierdoor geïmponeerd zijn. Het karakter van de theateropvoering zal dus vooral dat van een visueel spektakelstuk zijn	<u>1</u>

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
20 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
• wel aansluiting bij Wagners visie op theater: Vanwege de grote illusionaire kracht die er van de decors van de San Francisco Opera uitgaat kan het publiek zichzelf vergeten en opgaan in de dramatische eenheid	<u>1</u>
• geen aansluiting bij Wagners visie op theater: Vanwege een te grote illusie van echtheid en een te grote complexiteit wordt het beoogde effect van dramatische eenheid en dramatische actie verstoord. Het stuk krijgt te veel het karakter van een spektakel of men is blijven steken in de negentiende-eeuwse vorm	<u>1</u>
Maximumscore 1	
21 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Appia is er in geslaagd om een 'onzichtbaar theater' te scheppen omdat zijn toneelbeeld verregaand is gestileerd of omdat het toneel relatief leeg is. Te zien is dat er gebruik wordt gemaakt van lichte kleuren, vage contouren en suggestieve fragmenten, die eerder <i>verwijzen</i> naar een landschap (of naar architectuur) dan dat ze dit illustreren of accentueren.	
Maximumscore 2	
22 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Voor Wagner stond de inhoud van zijn werken voorop. Deze inhoud moest op de emoties inwerken en dat moest op vele manieren worden gestimuleerd. In zijn visie boden de door mensen voortgebrachte uitingen daarvoor de beste garantie: mensen dansen, zingen, musiceren en spreken teksten uit. De beeldende kunsten en de architectuur zijn daarentegen slechts residuen van menselijk handelen en daarom minder goed in staat om dramatiek te bewerkstelligen.	
Indien een relevant deel van het antwoord juist	<u>1</u>
Maximumscore 1	
23 ☐ Antwoorden moeten de volgende strekking hebben (één van de volgende):	
• Regeringen hebben recht tot censuur omdat: het Israël Festival een cultureel festival is dat door subsidie van de belastingbetaler tot stand komt en hierdoor een nationale uitstraling kent. Wagner en daarmee zijn werk, kan in dit verband niet uitsluitend worden gezien als een artistiek product. De keuze voor Wagner heeft in dit verband een te negatieve uitstraling op dit festival en is daarmee publieksonvriendelijk te noemen.	
• Regeringen hebben geen recht tot censuur omdat: de kunst in principe vrij is en los gezien moet worden van haar schepper en van de private opvattingen van de kunstenaar.	
Cultuur van het moderne en massacultuur in de twintigste eeuw	
Maximumscore 1	
24 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: zuiver elektronische geluiden en opgenomen 'natuurlijke' geluiden (piano, stem en lawaai van machines -musique concrète-), of: een gedetailleerde beschrijving van de opeenvolgende geluiden, als uit het antwoord duidelijk is dat de kandidaat het verschil tussen de elektronische en andere geluidsbronnen heeft herkend.	

Schoolexamen ckv2 vwo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 2</p> <p>25 ☐ twee van de volgende verschillen:</p> <ul style="list-style-type: none">• De frontale opvoering op een podium (met publiek in de zaal) heeft plaatsgemaakt voor een presentatie op alle wanden, met muziek die van alle kanten komt.• De traditionele middelen van het theater die Wagner gebruikte hebben plaatsgemaakt voor de toentertijd modernste middelen om beeld en geluid te presenteren.• De verhaalstructuur bij Wagner heeft plaatsgemaakt voor een caleidoscopische beschouwing (over heden, verleden en toekomst). <p>Indien één verschil juist</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>26 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Wereldtentoonstellingen zijn bedoeld om een groot publiek kennis te laten nemen van de nieuwste ontwikkelingen. Het publiek neemt in dit paviljoen (indirect) kennis van de producten van Philips (apparatuur voor de productie en weergave van licht en geluid) door een manifestatie van beelden en muziek in een speciaal daartoe ontworpen ruimte. Doordat deze presentatie niet alleen technisch maar ook artistiek vooruitstrevend is krijgt het bedrijf een bepaalde status: het wordt geassocieerd met vooraanstaande kunstenaars en geavanceerde, experimentele kunst.</p> <p>Indien een relevant deel van het antwoord juist</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>27 ☐ • blaasinstrumenten en slaginstrumenten</p> <ul style="list-style-type: none">• Beide instrumentengroepen kennen een grote verscheidenheid van klankkleuren en/of hebben mogelijkheden voor een groot dynamisch bereik	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>28 ☐ twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none">• muziek opgebouwd uit klanklagen in plaats van melodieën• 'vrij ritmisch', of: het ritme is niet gebonden aan een strakke maatindeling• combinatie van veel verschillende klankkleuren• voortdurende afwisseling van hoog-laagcontrasten en/of hard-zachtcontrasten• felle 'attacks' of felle aanslag van tonen/klanken <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 1</p> <p>29 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Bij Varèse gaat het niet om geluid maar om expressie, om een muzikaal proces waarbij weloverwogen gebruik gemaakt wordt van de muzikale middelen (de apparaten van Russolo kunnen alleen maar geluid maken maar geen muziek).• In de muziek van Varèse kun je muzikale structuren onderscheiden met herhalingen, contrasten en basisgegevens die worden gevarieerd.	
<p>Maximumscore 3</p> <p>30 ☐ – Het werk heeft een grote dynamiek en dit is typerend voor het futurisme</p> <ul style="list-style-type: none">– Deze dynamiek ontstaat door (twee van de volgende aspecten):• hoekige/mechanische/kubistische vormen• ritmische ordening• sterk gefragmenteerd karakter• veel diagonale lijnen of richtingen• afwisselende en/of contrasterende plaatsing van de kleuren <p>per juist aspect</p>	<p><u>1</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>1</u></p>

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 1</p> <p>31 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Voor het futurisme had het verleden afgedaan. De futuristen wilden het oude vernietigen en een nieuwe toekomst scheppen. Ontwikkelingen op het gebied van techniek en mechanisatie waren de elementen voor een nieuwe dynamische (anti-bourgeois) samenleving, waarvan in de kunst een beeld wordt gegeven.</p>	
<p>Maximumscore 3</p> <p>32 ☐ drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none">• musique concrète: de verwerking van opgenomen concreet geluid• experimentele muziek: klankvelden, of: ontbreken van melodische structuur, of: vrij ritme zonder vaste maatindeling, of: dissonanten, of: bezetting met instrumenten uit de symfonische rockmuziek• show- of musicalmuziek: pakkende melodie, of: pakkend (hoempa)ritme met grote herkenbaarheid• rockmuziek: gitaarband, of: drums met een pop-beat, of: melodie/akkoordstructuren uit de popmuziek• symfonische pop: uitgebreide bezetting, of: maatwisselingen <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 1</p> <p>33 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Zappa komt voort uit een protestcultuur of uit een alternatieve of anti-burgerlijke jeugdcultuur (hippies), die zich verzet tegen het politieke, maatschappelijke en artistieke establishment (de Vietnam-oorlog, het burgerlijke establishment en de bestaande muziekindustrie).</p>	
<p>Maximumscore 2</p> <p>34 ☐ twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none">• Zijn teksten zijn gericht op politiek en/of sociaal engagement in plaats van dat ze escapisme of amusement aanmoedigen.• Zijn teksten zijn absurdistisch en te moeilijk of te sarcastisch om door een massapubliek begrepen of gewaardeerd te worden.• Hij maakt complexe muzikale structuren in plaats van gemakkelijk in het gehoor liggende melodieën. <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p>

■ Bronvermelding

Muziek

Edgard Varèse, Poème électronique uit The Complete Works, 1998 DECCA

Edgard Varèse, Déserts, Asko Ensemble o.l.v. Riccardo Chailly en originele tape van
Columbia University Computer Music Center, uit The Complete Works, 1998 DECCA

Montage Frank Zappa, Lumpy Gravy, 1967 VERVE Records

Video

fragment 1: uit Dancing Series, 'Dancing at the Court', RM Associates, London, England

fragment 2: Singfaster: A Stagehand's Ringcycle, CS Associates, Lincoln, USA

Met dank aan Theater Instituut Nederland, Amsterdam